

विगताप्रज्ञाध्यासदत्तदिव्यज्ञानं यस्य स विगतप्रज्ञः ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ शोकस्त्यागिगढत्वालुनर्विदुरेणोक्तं अभावादीनीत्यादि ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ संवर्तयतिवर्तुल्य
 वैशंपायन उवाच हतेदुर्योधने चैव हतेसैन्ये च सर्वशः ॥ संजयो विगतप्रज्ञो धृतराष्ट्रमुपस्थितः ॥ ४ ॥ संजय उवाच आगम्य नानादेशेभ्यो नानाजन
 पदे श्वराः ॥ पितृलोकं गताराजन सर्वतव सुतैः सह ॥ ५ ॥ याच्यमानेन स ततः तव पुत्रेण भारत ॥ घातिता पृथिवी सर्वा विरस्यातं विधिस्ता ॥ ६ ॥ पुत्राणामथ यौ
 त्राणां पितॄणां च महीपते ॥ आनुपूर्व्येण सर्वेषां प्रेतकार्याणि कारय ॥ ७ ॥ वैशंपायन उवाच तच्छ्रुत्वा वचनं घोरं संजयस्य महीपतिः ॥ गतासुरिव निश्चे
 ष्ठोन्यपतपृथिवी तले ॥ ८ ॥ तं शयानमुपागम्य पृथिव्यां पृथिवीपतिम् ॥ विदुरः सर्वधर्मज्ञ इदं वचनमब्रवीत् ॥ ९ ॥ उत्तिष्ठ राजन् किं शेषमाशुचो भरतर्षभ ॥ ए
 षावै सर्वस्वानां लोकेश्वर परागतिः ॥ १० ॥ अभावादीनि भूतानि भावमध्यानि भारत ॥ अभावनिधना न्येव तत्र कापरिदेवता ॥ ११ ॥ न शोचन् मृतमन्वेति
 न शोचन् धियते नरः ॥ एवं सां सिद्धिके लोके किमर्थमनुशोचसि ॥ १२ ॥ अयुध्यमानो ध्रियते युध्यमानस्तु जीवति ॥ कालं प्राप्य महाराजन कश्चिदतिवर्तते ॥
 ॥ १३ ॥ कालः कर्षति भूतानि सर्वाणि विविधानि च ॥ न कालस्य प्रियः कश्चिन्न द्वेष्यः कुरु सत्तम ॥ १४ ॥ यथा वायुस्तृणाग्राणि संवर्तयति सर्वतः ॥ तथा कालव
 शं याति भूतानि भरतर्षभ ॥ १५ ॥ एकस्यार्थं प्रयातानां सर्वेषां तत्र गामिनाम् ॥ यस्य कालः प्रयात्ये तत्र कापरिदेवता ॥ १६ ॥ यांश्चापि निहता न्युद्धे राजंस्त्वम
 नुशोचसि ॥ न शोच्यहि महामात्मानः सर्वे ते त्रिदिवंगताः ॥ १७ ॥ न यज्ञैर्दक्षिणावद्भिर्न तपोभिर्न विद्यया ॥ तथा स्वर्गमुपायांति यथा शूरास्तनुत्यजः ॥ १८ ॥ स
 र्वे वेदविदः शूराः सर्वे सुचरितव्रताः ॥ सर्वे चाभिमुखाः क्षीणास्तत्र कापरिदेवता ॥ १९ ॥ शरीराग्निषु शूराणां जुहुवुस्ते शराद्भुतीः ॥ हूयमाना न शरांश्चैव सेदुहन्त
 मपूरुषाः ॥ २० ॥ एवं राजंस्तवा चक्षे स्वर्ग्यं पंथानमुत्तमम् ॥ न युद्धादधिकं किंचिद्विषयस्य ह विद्यते ॥ २१ ॥ क्षत्रियास्ते महात्मानः शूराः समितिशोभनाः ॥
 आशिषं परमां प्राप्ता न शोच्यः सर्व एव हि ॥ २२ ॥ आत्मनात्मानमाश्वास्य माशुचः पुरुषर्षभ ॥ नाद्यशोकाभिभूतस्त्वं कार्यमुत्सृष्टुर्महसि ॥ २३ ॥ इति श्रीम
 हाभारते स्त्रीपर्वणि जलप्रदानिकप० विदुरवाक्येन वमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ वैशंपायन उवाच विदुरस्य तु तद्वाक्यं श्रुत्वा तु पुरुषर्षभः ॥ युज्य
 तां यानि मितुल्ला पुनर्वचनमब्रवीत् ॥ १ ॥ धृतराष्ट्र उवाच शीघ्रमानय गांधारीं सर्वांश्च भरतस्त्रियः ॥ वधूंकुंतीमुपादाय याश्चान्यास्तत्र योषितः ॥ २ ॥

ति कंपयति वा ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ आचक्षे कथयामि ॥ २१ ॥ २२ ॥ कार्यं अवश्य कर्तव्यमुदकदानादि ॥ २३ ॥ इति स्त्रीपर्वणि नैलकंठीये भारतभावदीपेन वमोऽध्यायः ॥ ९ ॥ विदुरस्येति ॥ १२ ॥